

Кафедра оперно-симфонічного диригування

ОРКЕСТРОВИЙ КЛАС (СИМФОНІЧНИЙ ОРКЕСТР)

Освітній ступінь	магістр
Спеціальність	025 Музичне мистецтво
Освітньо-наукова програма	Музичне мистецтво» Скрипка/Альт/ Віолончель/Арфа/Контрабас/ Флейта/Гобой/ Кларнет/ Фагот/Саксофон/Валторна/ Труба/ Тромбон/ Туба/ Ударні інструменти.

Курс	1-2
Семестр	1-4

Статус	<u>обов'язкова</u>
--------	--------------------

ECTS	22
Годин	660
Практичні заняття	384
Самостійна робота	276

Форма контролю	<u>залік</u>
----------------	--------------

Інформація про викладача

ПІБ	Османов Д.М. - заслужений діяч мистецтв України, доцент, професор кафедри оперно-симфонічного диригування Національної музичної академії України ім. П.І. Чайковського
Профіль викладача	https://orcid.org/0000-0001-7883-3828 (Османов Д.М.)
e-mail	kafedraopsymph@gmail.com DilyaverOsman@gmail.com

Анотація навчальної дисципліни

Дисципліна „Оркестровий клас (Симфонічний оркестр)” є однією з найважливіших складових професійної підготовки оркестрових музикантів-виконавців у вищому навчальному закладі. При створенні програми було враховано принципи комплексного вивчення студентами спеціальних предметів, яке передбачає оволодіння ними специфічними знаннями, вміннями та навичками, необхідними для подальшої самостійної роботи в якості солістів, артистів оркестру. Забезпеченню цих результатів має сприяти проведення занять, контрольних уроків, заліків, концертних прослуховувань; організація

самостійної роботи студентів та заохочення до творчої, суспільно-просвітницької діяльності.

Метою даного курсу є спрямування творчих пошуків та зусиль молодих музикантів:

- на закріплення, систематизацію фундаментальних фахових знань отриманих при вивченні спеціальних дисциплін;
- на практичну реалізацію теорії виконавської майстерності;
- на набуття практичного досвіду використання цих знань у процесі концертного виконання у складі симфонічного оркестру;
- на формування цілісності психофізіологічних засобів виконавської майстерності;
- на виховання колективної творчої свідомості та особистої відповідальності за досягнення найголовнішої мети виконавської діяльності, яка полягає у справі **збереження та розповсюдження здобутків національної та світової музичної культури.**

Необхідне створення відповідних творчих умов для розширення, поглиблення та розвитку набутих знань і досвіду у наступних видах професійної діяльності:

- виконавська – здійснення цілісного процесу, спрямованого на забезпечення належного стану виконавського апарату; підготовку та удосконалення оркестрового репертуару; організацію репетиційної та публічної концертної діяльності з урахуванням умов концертного залу або студії звукозапису;
- культурно-просвітницька – створення у сфері власної та колективної виконавської діяльності єдиного інформаційного простору, що забезпечує формування і розвиток естетичних потреб і смаків усіх соціальних і вікових верств населення.

Поряд із практичною підготовкою оркестрових музикантів до творчої діяльності у складі виконавського колективу в задачі курсу входять:

- виховання прагнення до професійної самореалізації та вдосконалення;
- сприяння всебічному гармонійному розвитку творчої особистості;
- виховання професійної відповідальності, свідомої сценічної дисципліни;
- виховання творчої волі;
- усвідомлення особистої та спільної творчої мети;
- формування широкого музичного кругозору, художнього смаку, відчуття епохи та стилю.

Основними завданнями є:

- ознайомлення та пристосування до специфіки виконавської оркестрової роботи;
- виховання звукової культури виконавця;
- оволодіння в оркестровим концертним репертуаром, що включає в себе твори різноманітних епох, стилів та жанрів;
- виховання слухового самоконтролю та особистої творчої відповідальності;
- всебічний гармонійний розвиток виконавського апарату та засобів виконавської виразності;
- вироблення аналітичних навичок, які ґрунтуються на аналізі виступів, опрацювання аудіо та відео записів, тощо;
- виховання артистичної культури;
- цілеспрямоване вивчення спеціальної літератури, присвяченої проблемам симфонічного оркестрового виконавства.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен отримати такі компетентності:

Студент повинен засвоїти і **знати:**

- основи теорії та методології інтерпретації оркестрових творів;
- сольфеджіо, теорію та історію музики, гармонію, аналіз музичних форм;
- методи роботи над творами різних жанрів та стилів;

- психологію оркестрової виконавської діяльності;
- норми професійного етикету та артистичної культури;
- історію оркестрового симфонічного виконавства.

Студент повинен **вміти**:

- набувати та вдосконалювати навички виступів у різноманітних концертних залах, у студії звукозапису;
- узагальнювати та використовувати у оркестровій роботі знання та навички, набуті у класах спеціальності, ансамблю, на заняттях музично-теоретичного циклу при вирішенні конкретних виконавських задач і втілення їх на практиці у репетиційних та концертних умовах;

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен отримати такі компетентності згідно з Стандартом вищої освіти України для другого (магістерського) рівня освіти:

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 2. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми;

ЗК 4. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 5. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

Фахові компетентності (ФК):

ФК 4. Здатність інтерпретувати художні образи у музикознавчій / виконавській / диригентській / композиторській / педагогічній діяльності.

ФК 5. Здатність збирати та аналізувати, синтезувати художню інформацію та застосовувати її для теоретичної, виконавської, педагогічної інтерпретації.

ФК 6. Здатність викладати спеціальні дисципліни в закладах освіти з урахуванням цілей навчання, вікових та індивідуальних особливостей здобувачів освіти.

ФК 8. Здатність взаємодіяти з аудиторією для донесення музичного матеріалу, вільно і впевнено репрезентувати свої ідеї (художню інтерпретацію) під час публічного виступу.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен досягти таких програмних результатів навчання (ПРН):

ПРН1. Володіти професійними навичками диригентської, творчої та педагогічної діяльності.

ПРН2. Володіти навичками ансамблевого музикування в групах різних складів у концертно-виконавському та репетиційному процесах.

ПРН 3. Визначати стильові і жанрові ознаки музичного твору та самостійно знаходити переконливі шляхи втілення музичного образу у виконавстві.

ПРН 4. Професійно здійснювати аналіз музично-естетичних стилів та напрямків.

ПРН 5. Вибудовувати концепцію та драматургію музичного твору у виконавській діяльності, створювати його індивідуальну художню інтерпретацію.

ПРН 6. Володіти музично-аналітичними навичками жанрово-стильової та образно-емоційної атрибуції музичного твору при створенні виконавських, музикознавчих та педагогічних інтерпретацій.

ПРН 8. Здійснювати викладання диригування з урахуванням потреб здобувача освіти, цілей навчання, вікових та індивідуальних особливостей здобувача.

Цей курс сприяє розвитку професійних і творчих якостей майбутнього диригента, готуючи його до самостійної виконавської, педагогічної та управлінської діяльності в музичній сфері.

Перелік тем

Тема 1. Симфонічний оркестр: теоретичні засади та особливості виконавства.

Тема 2. Специфіка практичного застосування виконавських навичок

Тема 3. Професійний етикет оркестрового музиканта

Тема 4. Ознайомлення з репертуаром симфонічного оркестру

Тема 5. Специфіка проведення групових репетицій

Тема 6. Вивчення оркестрового репертуару епохи: Бароко, Класицизму, Романтизму, сучасної та української симфонічної музики.

Форми та технології навчання

Дисципліна **ОРКЕСТРОВИЙ КЛАС (СИМФОНІЧНИЙ ОРКЕСТР)** для здобувачів освітнього ступеня «Магістр» кафедри скрипки, кафедри струнно-смичкових інструментів, кафедри дерев'яних духових інструментів, кафедри мідних духових та ударних інструментів Академії складається з практичних занять та частки годин для самостійної роботи та підготовки, а також включає контрольні заходи (залік) та обов'язкові концертні (публічні) виступи для набуття виконавського сценічного досвіду.

Навчальні ресурси

Нотний матеріал репертуару, музикознавча та методична література представлені у вільному доступі в бібліотеці та читальній залі Академії, інтернет-ресурси. Репетиційні приміщення в навчальних аудиторіях, концертних залах Академії надається для проведення занять, репетицій та концертних виступів відповідно розкладу.

Методи контролю

Підсумковими формами контролю з дисципліни є заліки: 1,2,3,4 семестри. Види поточного контролю: контрольні уроки (1-4 семестри), перевірка самостійної роботи (1-4 семестри).

Критеріями оцінювання роботи студентів з дисципліни „Оркестровий клас (Симфонічний оркестр)” є:

- якість виконання;
- участь у концертних, просвітницьких та культурно-виховних заходах;
- розуміння специфіки стилів і знання процесу роботи над ними;
- володіння засобами виконавської музичної виразовості та їх використання у оркестровій роботі;
- різноманіття емоційно-яскравих тематичних характеристик, артистизм, естрадна переконливість;
- психологічна витривалість на сцені, здатність керувати психофізичними процесами, пов'язаними з публічними виступами;
- вміння аналізувати акустичні особливості концертного приміщення.

Семестри

№ з/п	Контрольний захід оцінювання	Всього %
1.	Практичні заняття	25
2.	Самостійна робота	25
3.	Участь у концертах.	25
4.	Залік	25
	Всього	100

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

90-100-А (відмінно) – відповідає високій виконавській активності, яскравій грі із якісною реалізацією всіх технологічних компонентів виконавської майстерності;

82-89-В (добре) – відповідає якісному виступу, але з наявністю незначних недоліків;

- 74-81-С (добре)** – відповідає впевненому виступу, але з наявністю певних вад;
64-73-D (задовільно) – наявність значних недоліків у грі виконавця;
60-63-Е (задовільно) – наявність значних вад у грі виконавця;
35-59-FX (незадовільно) – рівень виконання не відповідає вимогам НМАУ.
1-34-FX (незадовільно) – рівень виконання незадовільний вимогам НМАУ.

Інклюзивне навчання

Навчальна дисципліна може викладатися студентам з особливими освітніми потребами.

Неформальна освіта

Передбачається участь здобувачів у міжнародних та всеукраїнських конкурсах, фестивалях, концертних програмах, благодійних музичних акціях, участь у майстер класах та стажування у літніх музичних школах/академіях; пасивна та активна участь у міжнародних, всеукраїнських та кафедральних конференціях, круглих столах; відвідування культурно-мистецьких заходів, театрів, мистецьких експозицій, виставок тощо.

Рекомендована література

1. Апатський В. Основи теорії та методики духового музично-виконавського мистецтва. Навчальний посібник. К., НМАУ ім. П.І.Чайковського, 2006. 432 с.
2. Венедиктов Л.М. Академік оперного мистецтва (Про діяльність В.С.Тольби) // Виконавські школи вищих навчальних закладів України: 3б. Ст.. – К.: Київська держ. консерваторія імені П.І.Чайковського, 1990
3. Вірановський Г. Музично-теоретичні системи. –К.: Музична Україна, 1978
4. Вовк Р. Історія, акустична природа і виразні можливості аплікатури кларнета: Дис. канд. мистецтвознавства, 17.00.03 К., 2004
5. Володимир Рожок – «Степан Турчак», Либідь, 2013р.
6. Грінченко О. Історія української музики – К., 1922.
7. Гулеско І.І. «Реквієм» Моцарта (До проблеми відродження старовинних жанрів): Навчальний посібник. –Харків, 1998
8. Завадинський Д. Вибір тактових схем // Питання диригентської майстерності. – К.: Музична Україна, 1980
9. Іконник В.М. “Культура інтонації”. К.: Рукопис, 1969.
10. Історія української музики: в 6 т. – К. : Наукова думка, 1989 –т. 1-2; 1990 –т.3; 1992 – т.4
11. Канерштейн М. Про методику навчання диригентів // Питання диригентської майстерності. – К.: Музична Україна, 1980
12. Колеса М. Навчання студента-диригента в класі по спеціальності //Українська музика. – К.: Музична Україна, 1972
13. Колеса М. Основи техніки диригування. – К.: Держвид., 1960
14. Коробецька С. Оркестровий стиль: теорія, історія, сучасність; Монографія. – К.: НПУ ім. М. Драгоманова, 2011
15. Кофман Р. Виховання диригента: Психологічні особливості. – К.: Музична Україна, 1986.

16. Кулаков С.В. Специфіка методи виховання альтиста. Методичні рекомендації. Навчальне видання. Міністерство кунбури України. РМК, 1993.
17. Кулікова В.М. “Художнє мислення музиканта. Традиції та інновації” Навчальний методичний посібник для студентів та викладачів виконавських факультетів вищих музичних навчальних закладів III- IV рівнів акредитації. -К; Купріянова 2007.132с
18. Кушнір А. Творчість Й.Й. Кванца у контексті розвитку європейських флейтових шкіл /А.Кушнір // Науковий вісник НМАУ ім. П.І.Чайковського. – Вип. 70 : Проблеми методики та виконавства на духових інструментах. Кн.І. – К., 2008. – С.88-95.
19. Москаленко В. До визначення поняття «Музичне мислення» // Українське музикознавство. – Вип.. 28. – К.: НМАУ, 1998
20. Ракочі В. Оркестр у музичному просторі Європи XVIII-XXI ст.: Витоки. Трансформації. Концепції. / Монографія / К.: КМAM ім. Р.Глієра, 2020
21. Рожок В. Стефан Турчак (до проблеми творчого методу диригента) // Наук. вісник НМАУ імені П.І. Чайковського. Музичне виконавство. – Вип.. 2. – К., 1999
22. Тольба В.С. – “Проблеми виконавства, Питання диригентської майстерності”. К.: Музична Україна, 1980.
23. Чекан Ю. Національний симфонічний. 100 років служіння Музиці. / К.: Музична Україна, 2018.
24. Charles Munch – “I Am A Conductor” , Oxford University Press (January 1, 1955).
25. Daniel Barenboim – “A life in Music”, Arcade; 1st edition (August 1, 2013).
26. Leonard Bernstein – “The Joy of Music”, Amadeus; Illustrated edition (December 1, 2004).
27. Ernest Ansermet – “Les fondements de la musique dans la conscience humaine et autres ecrits”, French edition, Mass Market Paperback, November 20, 1989.
28. Harvey Sachs – “Toscanini Musician of conscience”, Liveright; 1st Edition(June 27, 2017).
29. Hector Berlioz – “Les soirées de l’orchestr”, Kindle Edition (French Edition), March 30, 2011
30. Felix Weingartner – “On the Performance of Beethoven’s Symphonies and Other Essays”, Dover Publications; Reprint edition (October 26, 2004).
31. Meier Adokf. Konzertante Musik für Kontrabass in den Wiener Klassik Musikverlag Emil Katzibichler. – 1969.
32. Planyavsky A. Geschichte des Kontrabasses. – Тутцинг, 1970.
33. Planyavsky A. Der Barockkontrabass Violone. – Тутцинг, 1998.
34. Richard Osborne – “Herbert Von Karajan: A life in Music”, Northeastern University Press; 1st Edition (March 30, 2000).